

Opdrachtkaart 3

De Fryske see

A. Yn petear

Nodig: Sceatta's met vragen

Pak om de beurt een sceatta en lees de vraag op de achterkant. Praat met elkaar over de vraag. Sommige vragen hebben geen goed of fout antwoord. Dat zijn vragen die je aan het denken zetten. Vragen waarover je met elkaar kunt praten, misschien wel zonder één antwoord te vinden. Vragen waar misschien meerdere antwoorden op te geven zijn. Dat noemen we ook wel 'filosofische vragen'. Het gaat daarbij om het nadenken en het gesprek. Misschien ben je het niet met elkaar eens. Dat kan en dat mag. Vragen om te stellen over een antwoord zijn bijvoorbeeld:

- Kun je dat uitleggen? Wat bedoel je met ...?
- Waarom denk je dat? Kun je dat aantonen? Kun je een voorbeeld geven?
- Is dat altijd zo? Kan het tegenovergestelde waar zijn? Stel je voor dat ... Wat als ...?
- Geldt dat dan ook voor ...? Betekent dat ...?

Jullie komen meer te weten over de Friese handel in de tijd van Redbad. Bekijk aflevering 3 van Tsjil Tsjekt - 'Redbad, de Fryske kening'.

B. Doe en no

Friese handelaren reisden de wereld over met hun handel. Als je wilt handelen, moet je natuurlijk afspraken maken met mensen die andere talen spreken.

Jullie vergelijken de talen waar de Friese handelaren mee te maken hadden in hun werk in verschillende landen en vergelijken die ook met de talen van nu.

Hieronder staat een overzicht van woorden uit de verschillende talen die met de handel te maken hebben. Kunnen jullie het Friese en het Nederlandse woord erbij zetten? Het kan helpen om een woord hardop uit te spreken om erachter te komen welk woord het is.

Tip: gebruik [Frysker.nl](https://frysker.nl) voor de juiste Friese spelling.

Aldfrysk	Aldingelsk	AldNoarsk	Aldheechdútsk	Frysk	Nederlânsk
skip	scip	skip	scif		
häfn	haefen	höfn	habana		
tsiis	cēse	kēsi	chāsi		
būter	butere	býtr	butera		
brād	brēad	brauð	bröt		
wull	wull	ull	wolla		
sāt	sālt	salt	salz		
marketh	mearc	markaðr	markat		
pris	prīs	prīs	prīs		
kōpmann	cēapmann	kaupmaðr	koufmann		

Over de letters:

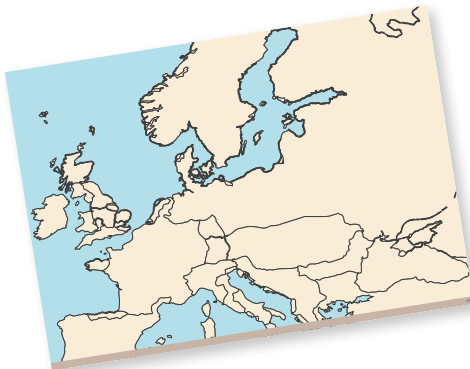
- Als er een streepje op een letter staat, zoals bij de *ū, ā, ī* of *ō*, dan wordt bedoeld dat het een lange klank is. Pas in de 19e eeuw werd dat in het Fries een dakje (^).
- De letter *ð* lijkt wel wat op een 'd', maar het is een 'eth' (spreek uit als 'ed'). Spreek het uit als 'th' zoals in de Engelse woorden 'this' of 'feather'. Deze letter wordt nu alleen nog in het IJslands gebruikt.

Stel je een groep reizende handelaren voor. Ze komen met hun handel in een vreemde stad aan en willen hun spullen daar verkopen, maar ze spreken de taal van die stad niet. Hoe zou dat gaan?

Speel zo'n handelsgesprek na in twee- of drietallen. Kies allemaal een andere taal. Oefen kort even met het uitspreken van de woorden hierboven. Probeer met die woorden en met handen en voeten uit te leggen wat je wilt verhandelen en wat het kost.

Bespreek daarna de volgende vragen:

- Als je de woorden hardop uitspreekt, lijken ze wel op elkaar. Hoe zou het kunnen dat de woorden zo op elkaar lijken? Wat zegt dat over de contacten die de Friezen vroeger hadden?
- Wat vinden jullie het mooiste woord uit de oude talen en waarom?

C. Undersyk

Nodig: opdrachtkaarten, grote overzichtskaart, materialen voor de uitvoering van de verschillende opdrachten

Maak vier groepen. Jullie zullen in die groepjes meer ontdekken over de Friese handel en dat aan elkaar presenteren. Alle groepjes krijgen een eigen opdrachtkaart over een onderwerp.

De resultaten van de opdrachtkaarten worden verzameld op een grote kaart. Die kaart geeft een overzicht van de informatie over de Friese handel in de tijd van Redbad.

Jullie groepje vertelt aan de andere groepjes wat jullie onderzocht en ontdekt hebben. Zo krijgt iedereen een volledig beeld van de Friese handel van vroeger.

Bespreek de opdracht met elkaar: Hoe ging het werken in groepjes? Wat wisten jullie nog niet over de Friese handel in de tijd van Redbad en nu wel?

